

ANAYASA MAHKEMESİ KARARI

Esas Sayısı : 2001/349

Karar Sayısı : 2004/14

Karar Günü : 12.2.2004

Resmi Gazete tarih/sayı: 02.06.2004/25480

İPTAL DAVASINI AÇAN : TBMM Anamuhalefet (Fazilet) Partisi Grubu adına Parti Genel Başkanı Mehmet Recai KUTAN

İPTAL DAVASININ KONUSU : 25.4.2001 günlü, 4652 sayılı "Polis Yüksek Öğretim Kanunu"nun 10. maddesinin ikinci ve 15. maddesinin birinci fıkralarında yer alan "...genel lise, erkek teknik öğretim, kız teknik öğretim ve ticaret ve turizm öğretimine bağlı okul mezunları arasından..." ibaresinin Anayasa'nın 2., 10. ve 70. maddeleri ile 128. maddesinin ikinci fıkrasına aykırılığı savıyla iptali ve yürürlüğünün durdurulması istemidir.

II- YASA METİNLERİ

A- İptali İstenilen Yasa Kuralları

25.4.2001 günlü, 4652 sayılı "Polis Yüksek Öğretim Kanunu"nun iptali istenilen kuralları da içeren maddelerin ilgili bölümleri şöyledir:

1- "MADDE 10.- ...Polis meslek yüksek okullarına Öğrenci Seçme ve Yerleştirme Merkezi tarafından yapılan Öğrenci Seçme Sınavını kazanan ve Bakanlıkça ihtiyaç duyulduğu kadar genel lise, erkek teknik öğretim, kız teknik öğretim ve ticaret ve turizm öğretimine bağlı okul mezunları arasından yapılacak özel yetenek sınavında başarılı olanlar alınır..."

2- "MADDE 15.- Fakültenin esas öğrenci kaynağı polis kolejidir. İhtiyaç halinde, genel lise, erkek teknik öğretim, kız teknik öğretim ve ticaret ve turizm öğretimine bağlı okul mezunları arasından yönetmelikle belirtilecek şartları taşıyan öğrenciler de fakülteye alınabilirler..."

B- Dayanılan Anayasa Kuralları

Dava konusu kuralların Anayasa'nın 2., 10., 70. ve 128. maddelerine aykırılığı ileri sürülmüştür.

III- İLK İNCELEME

Anayasa Mahkemesi İçtüzüğü'nün 8. maddesi uyarınca Mustafa BUMİN, Haşim KILIÇ, Samia AKBULUT, Yalçın ACARGÜN, Sacit ADALI, Ali HÜNER, Fulya KANTARCIOĞLU, Rüştü SÖNMEZ, Ertuğrul ERSOY, Tülay TUĞCU ve Ahmet AKYALÇIN'ın katılımlarıyla 27.6.2001 gününde yapılan ilk inceleme toplantısında, dosyada eksiklik bulunmadığından işin esasının incelenmesine, yürürlüğün durdurulması isteminin bu konudaki raporun hazırlanmasından sonra karara bağlanmasına oybirliğiyle karar verilmiştir.

IV- ESASIN İNCELENMESİ

Dava dilekçesi ve ekleri, işin esasına ilişkin rapor, iptali istenen yasa kuralları, dayanılan Anayasa kuralları ve bunların gerekçeleri ile diğer yasama belgeleri okunup incelendikten sonra gereği görüşülüp düşünüldü :

Dava dilekçesinden, iptali istenilen kurallarda polis meslek yüksekokullarına ve Güvenlik Bilimleri Fakültesine, "genel lise, erkek teknik, kız teknik veya turizm ve ticaret lisesi mezunu" olanların alınabileceği, sayılan liseler arasında olmayan, daha kaliteli eğitim ve öğretim veren liseleri bitirenlerin ise belirtilen okullara alınmamasının "kamu yararı" ve "adalet" ilkelerine aykırı düştüğü, "nisbeten başarılı ve yetenekli" vatandaşlar için hizmete giriş olanağı getirildiği halde, "çok daha başarılı ve yetenekli" vatandaşlar için hiçbir haklı gerekçeye dayanmadan bu olanağın tanınmamasının adil olmayan sonuçları olduğu, bu nitelikleriyle yapılan yasal düzenlemelerin "hukuk devleti" ve "eşitlik" ilkeleri ile Anayasa'nın kamu hizmetlerine girme hakkı ile ilgili 70. maddesine, liyakat ilkesini düzenleyen 128. maddesinin ikinci fıkrasına ve özellikle, imam hatip lisesi mezunlarının bu okullara alınmamasının amaçlanması nedeniyle de "laiklik" ilkesine aykırı olduğu ileri sürülmüştür.

Polis yükseköğretim kurumlarına alınacak öğrencilerin kaynağını düzenleyen 28.11.1984 günlü, 3087 sayılı Polis Yükseköğretim Kanunu'nda yapılan değişiklikten önceki düzenlemede öğrenci kaynakları arasında "lise ve dengi okul mezunları" sayılarak herhangi bir sınırlama yapılmamış iken, önce 12.7.2000 günlü, 610 sayılı Kanun Hükmünde Kararname ile "genel ve teknik lise mezunları", daha sonra da açıklanan dava konusu 25.4.2001 günlü, 4652 sayılı yasal düzenleme ile "genel lise, erkek teknik öğretim, kız teknik öğretim ve ticaret ve turizm öğretimine bağlı okul mezunları"na yer verilerek kapsam daha da daraltılmıştır.

25.4.2001 günlü, 4652 sayılı "Polis Yüksek Öğretim Kanunu"nun 10. maddesinde, polis meslek yüksekokullarının kuruluşu ve öğrenci kaynakları ile öğretim süresi, 15. maddesinde de Güvenlik Bilimleri Fakültesinin öğrenci kaynakları, öğrencilerin istihkakları, özlük işlemleri, mecburi hizmet yükümlülüğü ve evlenme yasağı, Akademiye alınacak öğrencilerin nitelikleri ile giriş esas ve şartlarının yönetmelikle belirleneceği gibi kurallar düzenlenmiştir.

Anayasa'nın 2. maddesinde, Cumhuriyetin nitelikleri arasında sayılan hukuk devleti, insan haklarına dayanan, bu hak ve özgürlükleri koruyup güçlendiren, eylem ve işlemleri hukuka uygun olan, her alanda adaletli bir hukuk düzeni kurup bunu geliştirerek sürdüren, hukuk güvenliğini gerçekleştiren, Anayasa'ya aykırı durum ve tutumlardan kaçınan, hukuku tüm devlet organlarına egemen kılan, yargı denetimine açık, yasaların üstünde Anayasa'nın ve yasakoyucunun da bozamayacağı temel hukuk ilkeleri bulunduğu bilincinde olan devlettir. Bu bağlamda, hukuk devletinde yasakoyucu, yasaların yalnız Anayasa'ya değil, evrensel hukuk ilkelerine de uygun olmasını sağlamakla yükümlüdür.

Anayasa'nın 10. maddesine göre, herkes, dil, ırk, renk, cinsiyet, siyasî düşünce, felsefi inanç, din, mezhep ve benzeri sebeplerle ayırım gözetilmeksizin kanun önünde eşittir. Hiçbir kişiye, aileye, zümreye veya sınıfa imtiyaz tanınmaz. Devlet organları ve idare makamları bütün işlemlerinde kanun önünde eşitlik ilkesine uygun olarak hareket etmek zorundadırlar.

"Yasa önünde eşitlik ilkesi" hukuksal durumları aynı olanlar için söz konusudur. Bu ilke ile eylemli değil hukuksal eşitlik öngörülmektedir. Eşitlik ilkesinin amacı, aynı durumda bulunan kişilerin yasalarca aynı işleme bağlı tutulmalarını sağlamak ve kişilere yasa karşısında ayırım yapılmasını ve ayrıcalık tanınmasını önlemektir. Bu ilkeyle, aynı durumda bulunan kimi

kişi ve topluluklara ayrı kurallar uygulanarak yasa karşısında eşitliğin çiğnenmesi yasaklanmıştır. Yasa önünde eşitlik, herkesin her yönden aynı kurallara bağlı tutulacağı anlamına gelmez. Durum ve konumlarındaki özellikler, kimi kişiler ya da topluluklar için değişik kuralları gerekli kılabilir. Aynı hukuksal durumlar aynı, ayrı hukuksal durumlar farklı kurallara bağlı tutulursa Anayasa'nın öngördüğü eşitlik ilkesi çiğnenmiş olmaz.

Yasa'nın gerekçesinde de belirtildiği gibi, iptali istenilen kuralların, temelde, Türk toplumuna ve Emniyet Örgütünün ihtiyaç ve beklentilerine yanıt verebilecek nitelikte polislerin yetiştirilmeleri ve onların insan haklarına saygılı, ancak devlet otoritesini de zaafa uğratmayacak bir yapıda eğitilmeleri için, eğitim hizmetlerinin gelişen bilim ve teknolojiye paralel olarak yapılandırılmasını sağlamayı amaçladığı anlaşılmaktadır. Böylece, adı geçen okullara "...genel lise, erkek teknik öğretim, kız teknik öğretim ve ticaret ve turizm öğretimine bağlı okul mezunları arasından..." öğrenci alınmasının emniyet hizmetlerinin gereksinimlerine daha uygun olduğu düşünülmüştür. Belirli önemde bazı kamu hizmetlerinin özelliklerini gözetenek gerçekleştirdiği bu tür düzenlemeler anayasal ilkelere bağlı kalmak ve hizmetin gereklerini dikkate almak koşuluyla yasakoyucunun takdir yetkisi içinde olan bir yasama işlemidir. Bu nedenle, farklı liselerden mezun olanlar aynı nitelikleri taşımadıklarından eşitlik karşılaştırmasına esas alınmazlar.

Açıklanan nedenlerle 4652 sayılı Polis Yükseköğretim Kanunu'nun 10. ve 15. maddelerinin dava konusu kuralları, Anayasa'nın 2. ve 10. maddelerine aykırı değildir. İptal isteminin reddi gerekir.

Mustafa BUMİN, Haşim KILIÇ ve Sacit ADALI bu görüşlere katılmamışlardır.

Dava dilekçesinde Anayasa'nın 70. maddesi ile 128. maddesinin ikinci fıkrasına da aykırılık olduğu ileri sürülmekte ise de, kuralın bu maddelerle ilgisi görülmemiştir.

V- YÜRÜRLÜĞÜN DURDURULMASI İSTEMİ

25.4.2001 günlü, 4652 sayılı "Polis Yükseköğretim Kanunu"nun;

A- 10. maddesinin ikinci fıkrasının "...genel lise, erkek teknik öğretim, kız teknik öğretim ve ticaret ve turizm öğretimine bağlı okul mezunları arasından..." bölümünün,

B- 15. maddesinin birinci fıkrasının "...genel lise, erkek teknik öğretim, kız teknik öğretim ve ticaret ve turizm öğretimine bağlı okul mezunları arasından..." bölümünün,

12.2.2004 gününde, E.2001/349, K.2004/5 (Yürürlüğü Durdurma) sayılı kararla yürürlüğün durdurulması isteminin reddine oybirliği ile karar verilmiştir.

VI- SONUÇ

25.4.2001 günlü, 4652 sayılı "Polis Yüksek Öğretim Kanunu"nun;

A- 10. maddesinin ikinci fıkrasının "...genel lise, erkek teknik öğretim, kız teknik öğretim ve ticaret ve turizm öğretimine bağlı okul mezunları arasından..." bölümünün,

B- 15. maddesinin birinci fıkrasının "...genel lise, erkek teknik öğretim, kız teknik öğretim ve ticaret ve turizm öğretimine bağlı okul mezunları arasından..." bölümünün,

Esas Sayısı : 2001/349
Karar Sayısı : 2004/14

Anayasa'ya aykırı olmadığına ve iptal isteminin REDDİNE, Mustafa BUMİN, Haşim KILIÇ ile Sacit ADALI'nın karşıoyları ve OYÇOKLUĞUYLA, 12.2.2004 gününde karar verildi.

Başkan	Başkanvekili	Üye
Mustafa BUMİN	Haşim KILIÇ	Sacit ADALI
Üye	Üye	Üye
Ali HÜNER	Fulya KANTARCIOĞLU	Aysel PEKİNER
Üye	Üye	Üye
Ertuğrul ERSOY	Tülay TUĞCU	Ahmet AKYALÇIN
Üye		Üye
Mehmet ERTEN		Fazıl SAĞLAM

KARŞIOY

25.4.2001 günlü 4652 sayılı Polis Yüksek Öğretim Kanunu'nun 10. maddesinin ikinci, 15. maddesinin birinci fıkrasında yer alan "...genel lise, erkek teknik öğretim, kız teknik öğretim ve ticaret ve turizm öğretimine bağlı okul mezunları arasından..." bölümünün Anayasa'ya aykırı olduğu gerekçesiyle iptal davası açılmıştır.

Daha önce, Polis Yükseköğretim kurumlarına alınacak öğrenci kaynaklarını düzenleyen 28.11.1984 gün ve 3087 sayılı Yasa'da öğrenci kaynakları arasında "...lise ve dengi okul mezunları..." denilerek, lise ve dengi okul mezunları arasında hiç bir ayırım yapılmamışken, dava konusu düzenleme ile "...genel lise, erkek teknik öğretim, kız teknik öğretim, ticaret ve turizm öğretimine bağlı okul mezunları..." biçiminde değişiklik yapılarak lise dengi meslek lisesi mezunlarından bir bölümüne Polis Yükseköğretim kurumlarına girme olanağı ortadan kaldırılmıştır.

Anayasa'nın 10. maddesinde yer alan eşitlik ilkesi, aynı durumda bulunan kişilerin yasalarca aynı işleme bağlı tutulmasını sağlamak ve yasa karşısında dil, ırk, cinsiyet, siyasal düşünce, felsefi inanç, din ve mezhep gibi nedenlerle ayırım yaratılmamasını zorunlu kılar.

Esas Sayısı : 2001/349
Karar Sayısı : 2004/14

Yapılan düzenleme ile meslek liselerinin bir bölümünün Polis Yükseköğretim kurumlarına kabul edilmesi, aynı konumda bulunan bir bölümünün ise kabul edilmemesi Yasakoyucu'nun takdir alanı içinde değerlendirilerek iptal istemi reddedilmiştir.

Anayasa'da öngörülmeleyen bir konunun düzenlenmesi kuşkusuz ki yasama organının takdirine bırakılmıştır. Ancak, bu yetki, mutlak olmayıp Anayasa'nın temel ilkeleri yanında üstün hukukun genel ilkeleri ile de sınırlandırılmıştır.

Yasakoyucu iptali istenen kurullarla genel lise, erkek teknik öğretim, kız teknik öğretim, ticaret ve turizm öğretimine bağlı mesleki eğitime dayalı ortaöğretim mezunlarının Polis Yükseköğretimine girmelerini uygun görmüş, aynı şekilde meslek eğitime dayalı program uygulayan endüstri, kimya, yapı, iletişim, spor, mahalli idareler, imam hatip ve meteoroloji gibi meslek eğitimi veren lise mezunlarını bu imkandan yoksun bırakmıştır. Aynı konumda olan bir bölüm meslek lisesi mezunlarına bir imtiyaz ve ayrıcalık tanınırken, bir bölümüne bu imkanın tanınmaması eşitlik ilkesine aykırıdır. Aynı konumdaki meslek liseleri arasında böyle bir ayrıma gidilmesini haklı kılacak bir neden ortaya konulamamıştır. Yasama belgelerinde olmadığı gibi çoğunluk görüşünde de bu eşitsizliğin haklı nedeni açıklanamamıştır. Bunun yasama organının takdir hakkı ile açıklanmış olması örtülü bir amaca ulaşmak için yapılan bir düzenlemenin Anayasa'ya uygunluğunun gerekçesi olamaz. Haklılık ortaya konulmadan makul ve anlaşılabilir bir düzenleme olduğunun tesbiti de mümkün değildir.

Belirtilen nedenlerle, eşitlik ilkesine aykırı olan kurulların iptal edilmesi gerektiği düşüncesiyle çoğunluk görüşüne katılmadık.

Başkan	Başkanvekili	Üye
Mustafa BUMİN	Haşim KILIÇ	Sacit ADALI